

Zorg voor bomen betaalt zich terug

Doorvertaling van respect voor toegevoegde waarde van bomen kan beter

Als er iets is wat deze zomer duidelijk is geworden, dan is het wel dat we de rol en toegevoegde waarde van bomen niet moeten onderschatten. Hun schaduw bood bij de hoge temperaturen welkome verkoeling, terwijl ze ook een belangrijke rol speelden bij de geleidelijke afvoer van neerslag. Bomen bestaan al langer dan de mensheid. Toch geven wij bomen en de rol die ze kunnen spelen bij lange na niet het respect dat ze verdienen. Volgens Bert van Polen van Pius Floris kan dat beter.

Auteur: Guy Oldenkotte

Dat bomen ouder kunnen worden dan de mens is algemeen bekend, net als hun rol bij het produceren van zuurstof. Toch meent Bert van Polen van Pius Floris Boomverzorging dat het belang van bomen en de rol die ze spelen in de stedelijke omgeving schromelijk worden onderschat. Daarom pleit Van Polen ervoor dat gemeenten de boom opnieuw omarmen en de rol van bomen in de stedelijke omgeving heroverwegen. 'We weten allemaal dat grote bomen een belangrijke rol spelen bij de opname van fijnstof en CO2. Desondanks kijken we nog te weinig naar de omgeving waarin ze staan. Het gevolg is dat bomen te lijden hebben van de vele verharde ondergronden en van panden met veel glas in de gevel, die de hitte van de zon in de richting van de bomen weerkaatsen.' Volgens Van Polen is het niet goed dat veel gemeenten het onderhoud van hun bomenbestand maar voor één tot drie jaar aanbesteden.

'Ik zou liever zien dat bedrijven zoals Pius Floris de kans kregen om het bomenbestand van een gemeente langere tijd te beheren en het assortiment te verbeteren. Dat stelt de aannemende partij in staat om kennis over het bestand op te bouwen, maar ook om gemeenten te helpen veel geld te besparen. Boomkwekers hebben inmiddels de eerste slag gemaakt met de verbreding van hun assortiment, maar de doorvertaling naar het assortiment in gemeenten moet op veel plaatsen nog plaatsvinden.' Als voorbeeld noemt Van Polen de veiligheidsscan voor bomen, die in veel gemeenten om de drie jaar wordt gedaan. 'Die zou wat mij betreft minder vaak kunnen worden gedaan. Zeker als je veel kennis hebt over de boom, is dat niet nodig.' De afname van de kennis over bomen en groen is in veel gemeenten een groot probleem, zo stelt Van Polen. 'De tools om de juiste keuzes te maken, zijn er. Maar bij veel gemeenten zie je dat

de kennis over bomen terugloopt, wat men in toenemende mate probeert te compenseren door het inhuren van externe krachten.'

Bundelen van krachten

Sinds begin dit jaar probeert Pius Floris daarop in te spelen. 'Als bedrijf proberen we sinds het begin van dit jaar meer te profiteren van onze intern aanwezige kennis en kunde, door onze onderzoekstak en onze adviestak meer te laten samenwerken. Dat is opgenomen in ons speciale programma Boomcompleet, dat erop gericht is om gemeenten te ontzorgen wat betreft het onderhoud van hun bomenbestand. Dat doen we door gedurende tien jaar de volledige verantwoordelijkheid voor het onderhoud van alle bomen op ons te nemen. Daarbij maken we heldere prestatieafspraken in een *service level agreement*, zodat we autonoom kunnen werken zonder dat de gemeente een

6 min. leestijd

Dat stelt de aannemende partij in staat om kennis over het bestand op te bouwen, maar ook om gemeenten te helpen veel geld te besparen

Johan Bouma

projectmanager hoeft aan te stellen. De gemeente kan onze voortgang echter volledig volgen, omdat we alles vastleggen in onze boombeheerssoftware, die toegankelijk is voor medewerkers van de gemeente. Dit alles wordt gedaan voor een vast bedrag, wat ertoe kan leiden dat gemeenten een besparing van zo'n 25% kunnen bereiken op hun onderhoudskosten voor bomen.'

Besparen zonder te snoeien

Dat dit zal leiden tot besparingen voor de gemeente, ligt volgens Van Polen voor de hand. 'Financieel gezien vertegenwoordigen bomen een enorm kapitaal. Het onderhoud ervan vergt kennis en kunde, zeker wanneer het budget onder druk

staat. Als er wordt gekort op dat budget, leidt dat op termijn tot extra herstelkosten of onherstelbaar kwaliteitsverlies.' Van Polen benadrukt dat het overtrokken is om te vrezan dat het uitbesteden van het onderhoud van het bomenbestand aan Pius Floris zal leiden tot snoeien in het werknemersbestand. 'Als het de bedoeling is dat deze werknemers worden ingezet bij het onderhoud van de bomen, zorgen wij ervoor dat ze de noodzakelijke scholing krijgen om onze kwaliteitsverplichtingen en prestatieafspraken te kunnen nakomen.' Ook is het mogelijk om de medewerkers bij Pius Floris te detacheren, of afspraken te maken over het aannemen van medewerkers voor wie het vinden van een baan doorgaans lastig is.

Milieuvriendelijke olievlekwerking

Met de zomerstop achter de rug, lijkt het erop dat de verbeterde interne samenwerking en de geconcentreerde aanpak van het bomenbestand bij gemeenten hun vruchten beginnen af te werpen. 'Behalve dat er wordt bespaard op de aanschaf van apparatuur die elders binnen ons bedrijf al beschikbaar is, en uiteraard op onze bedrijfskosten, delen we de kennis die we opdoen bij projecten nu beter', vertelt Van Polen over de cultuuromslag die intern is gemaakt. Als voorbeeld van die verbeterde kennisuitwisseling noemt hij de substraatoplossing die veelvuldig wordt gebruikt voor bomen in Amsterdam, en die Pius Floris in toenemende mate ook elders in het land toepast. 'Voor die oplossing testen we de bestaande grond, waarna we met een advies komen om de bestaande grond op te waarderen of de bestaande grondslag te mengen. Dat kan ertoe leiden dat slechts 50% van de grond hoeft te worden afgevoerd.' De gemeente Amsterdam kon zo aanzienlijk besparen op de aan- en afvoer van grond en op de stortkosten voor grond die anders afgevoerd had moeten worden. De aanpak past uitstekend in het duurzaamheidsbeleid dat de gemeente Amsterdam nastreeft en vermindert de overlast voor omwonenden. 'De oplossing is ideaal voor parkeerplaatsen. Voor plekken waar veel zwaar transport komt, adviseren we echter een andere oplossing.' Pius Floris maakt gebruik van perlite, gepofte lava. 'Die draagt bij aan een betere luchthuishouding en een beter draagvlak', aldus Van Polen. Een kleine reken-som leert dat het toevoegen van slechts 30% de bomengrond al goedkoper maakt.

Vanwege de korte duur van de aanbestedingsperiode kunnen specialisten nauwelijks kennis opbouwen over het bomenbestand in een gemeente.

DE KLIMAATBOOM

Door kennis over 'groen' te combineren met kennis over 'grijs' (riolering) en 'blauw' (water), verwachten Pius Floris en ingenieursbureau Wareco dat gemeenten beter gaan inzien hoe bomen een oplossing kunnen bieden voor verschillende problemen. 'Eerst brengen we door middel van een quickscan de mogelijkheden van de klimaatboom in beeld', zegt Johan Bouma namens Wareco. 'We houden rekening met de inrichtingswensen voor de omgeving en stemmen vervolgens watervraag en wateraanbod op elkaar af, zodat er voldoende buffercapaciteit is voor de bomen én voor het rioolsysteem.' Volgens Bouma hoeft die buffer zich niet per se in de directe omgeving van de boom te bevinden.

De betrokken partijen zijn van mening dat de klimaatboom vooral interessant is voor gebieden die van oorsprong een slechte doorlatendheid van de bodem hebben, bijvoorbeeld als de bodem bestaat uit zeer fijn zand, leem of klei. Nadat vraag en aanbod van water uit de quickscan duidelijk zijn geworden, wordt een situatie gerealiseerd die bijdraagt aan beter groen en beter watermanagement. 'Onder de verharding wordt een bergingsvoorziening aangelegd, waarin het regenwater wordt gebufferd. Door middel van infiltratieleidingen leiden we dat water vervolgens naar de wortelzone van de boom.' Speciaal capillair bomenzand zorgt ervoor dat het water beschikbaar is voor de wortels. Door het instellen van een maximaal grondwaterpeil wordt het teveel aan grondwater afgevoerd en wordt afsterven van wortels tegengegaan. Ook wordt de neerslag die niet

in de buffer past op deze manier afgevoerd.

Bouma merkt op dat het grondwaterpeil minder snel daalt dankzij de waterbuffer en de klimaatboom. 'Dat leidt tot minder schade bij oudere en historische bebouwing met een houten paalfundering.'

De samenwerking tussen de verschillende disciplines is uniek. 'Historisch gezien werken de gemeentelijke afdelingen die verantwoordelijk zijn voor de groenvoorziening, respectievelijk de riolering vaak langs elkaar heen. Door beter samen te werken, kan er een financiële winst situatie worden bereikt voor beide partijen. Investerings in groen komen vaak uit de algemene middelen, terwijl die in rioleringen bekostigd worden uit de rioolheffingen. Voor investeringen in groen is er doorgaans weinig geld; investeringen in het riool brengen juist veel werkzaamheden met zich mee. Bouma is van mening dat gemeenten ideeën zoals de klimaatboom moeten omarmen. 'De meeste rioleringen gaan 40 tot 70 jaar mee en zijn ontworpen op basis van buien die eens in de twee jaar voorkomen. De realiteit is echter dat dit soort intensieve buien steeds vaker voorkomen, waardoor de druk op de riolering toeneemt.' De klimaatboom draagt op diverse manieren bij aan de ontwikkeling van de klimaatbestendige stad: door het realiseren van waterberging voor hevige neerslag, het beperken van hittestress, het voorkomen van droogtestress bij bomen en het omzetten van CO₂ naar O₂. 'Daarom is een oplossing zoals de klimaatboom zeker goed voor de ontwikkeling van de klimaatbestendige stad', aldus Bouma.

De aanpak past uitstekend in het duurzaamheidsbeleid dat de gemeente Amsterdam nastreeft en vermindert de overlast voor omwonenden

Een boom voor een beter klimaat

Een ander voorbeeld van de verbeterde kennisuitwisseling is de samenwerking die Pius Floris is aangegaan voor de zogenaamde 'klimaatboom' (zie kader). 'Daarbij werken we nauw samen met ingenieursbureau Wareco. De klimaatboom is ons antwoord op de klimaatverandering in de stad. Hiermee bieden we gemeenten een oplossing tegen hittestress en langdurige droogte enerzijds en wateroverlast anderzijds', stipt Van Polen aan. De huidige ontwikkelingen maken duidelijk dat Nederland in toenemende mate te maken krijgt met hitte, langdurige droogte en periodes met overvloedige neerslag in een korte tijd. Terwijl het begin van dit jaar gekenmerkt werd door relatief veel en veelvuldige neerslag, noopten de langdurige tropische temperaturen aan het einde van de zomer veel scholen en bedrijven ertoe om tijdelijk een tropenrooster in te voeren.

Tropische temperaturen en tropische (regen) wouden zijn fantastisch – als vakantiebestemming. Willen we voorkomen dat die hier gemeengoed worden, dan moeten we onze bomen en de rol die ze kunnen spelen omarmen en meer respecteren.

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6086